

Adatszerkezet a kognitív szemantikai elméletekben Zárójelentés

1. Problémafelvetés és hipotézisek

A kutatási terv – a nyelvészeti adatokról és evidenciáról jelenleg folyó vita elemzésének eredményeképpen – részletesen motiválta a jelen kutatás következő problémafelvetését:

- (P1) (a) Mit tekintünk evidenciának és milyen viszony áll fenn az evidencia és az elmélet között a kognitív szemantikában?
(b) Milyen viszony áll fenn az evidencia és az evidenciának nem minősülő adatok között?
(c) Mi az inkonzisztencia szerepe az adatok halmazán belül és melyek az inkonzisztencia feloldásának stratégiái?

Ugyanakkor (P1) megoldásának előfeltétele, hogy rendelkezésünkre álljon a megoldására alkalmas metaelméleti eszköz. Ezért felvetettük a következő problémát is:

- (P2) Milyen metaelméleti keret alkalmas (P1) megoldására?

A következő szakaszban összefoglaljuk a (P2)-re adott válaszunkat, majd a válaszból következő javaslatunkat (P1) megoldására.

2. (P2) megoldása

A kutatási tervben – az ott hivatkozott korábbi eredményeinkre támaszkodva – a következő hipotézist fogalmaztuk meg (P2) megoldásaként:

- (H2) (P2) a plauzibilis érvelés egy modelljének segítségével oldható meg.

E hipotézis alátámasztására Kertész és Rákosi a plauzibilis érvelés “p-modelljét” a kognitív szemantikára alkalmazta. Az alapgondolat az, hogy a kognitív szemantikai elméletalkotás dominánsan plauzibilis következtetésekből álló ciklikus és prizmatikus plauzibilis érvelési folyamat. E plauzibilis érvelési folyamatban az adatok és az evidencia az alábbiakban ismertető módon töltenek be konstitutív szerepet. (H2)-t a publikációs jegyzék 11., 12., 14., 15., 16., 19., 26. sz. tételei készítették elő a szakirodalom elemzésével, és a 17., 18. sz. publikáció dolgozta ki.¹

3. (P1) megoldása

A p-modell a következő megoldást nyújtja a (P1) problémára a kutatási tervben megfogalmazott hipotézis pontosításaként és továbbfejlesztéseként, melyet szintén a *Cognitive Linguistics*-ben megjelent 17. sz. valamint a *Language Sciences*-ben megjelent 18. sz. publikációban fejtettünk ki:

¹ Itt és a továbbiakban a jelen kutatás keretében megjelent publikációkra a zárójelentés végén található számozott publikációs jegyzék számai alapján hivatkozunk.

- (H1) (a) A kognitív szemantikai elméletekben felhasznált adatokat nem redukálhatjuk az információtartalmukra, hanem két komponensből álló szerkezetet kell tulajdonítanunk nekik. Az egyik az „információtartalom”, a másik pedig a plauzibilitás-érték. Az adatokat tehát olyan plauzibilis kijelentésekként értelmezzük, amelyek valamilyen direkt forrásból származnak. Érzékszervi tapasztalatok, bizonyos eszközök, módszerek, eljárások alkalmazása, korpuszok, események, elméletek, az emlékezetünk, sejtések, feltevések, bizonyos elvek (pl. egyszerűség, egyöntetűség stb.), egyaránt szolgálhatnak direkt forrásként (vö. még Rescher 17-ben és 18-ban hivatkozott írásait). E forrásokból nem csupán információkhoz juthatunk, hanem a kijelentések plauzibilitási értékét is – legalábbis kezdetben – forrásuk megbízhatósága határozza meg. Az evidencia olyan adat, amely kiegészíthető egy nyelvészeti hipotézis indirekt forrásává. Másként fogalmazva: az evidencia egy olyan plauzibilis következtetés premisszáinak egyike, amelynek konklúziója a szóban forgó hipotézis.
- (b) A vizsgált kognitív szemantikai elméletekben az adatok egyik funkciója az, hogy plauzibilitási értéket visznek az elméletbe, amelyek hozzájárulhatnak más kijelentések plauzibilitási értékének meghatározásához plauzibilis következtetések segítségével. Ezen túlmenően az evidencia speciális funkciója az, hogy hozzájárul a rivális hipotézisek plauzibilitásának összevetéséhez.
- (c) Az adatok egyrészt ellentmondásokat generálnak az elméletben. Másrészt a ciklikus és prizmatikus érvelés során az ellentmondások feloldásának eszközei lehetnek.

A kutatási tervnek megfelelően nagy számú esettanulmány segítségével ellenőriztük a (H1) és (H2) hipotéziseket. A következő szakaszban néhány, kutatási eredményeink jelentőségét szemléltető esettanulmány eredményét foglaljuk össze. Az esettanulmányok eredményeit a terjedelmi korlátok miatt nem egyenként, hanem a felelős szerző(k) neve alatt, tematikusan csoportosítva, összefoglaló címen és egységes gondolatmenetté fűzve mutatjuk be, a kutatás végeredményét jól jellemző témákat kiemelve és nem törekedve teljességre.

4. Esettanulmányok

4.1. A p-modell alkalmazásai

Az alábbiakban azokat az esettanulmányokat foglaljuk össze, amelyek közös vonása, hogy a p-modell közvetlen alkalmazásaiként igazolják annak működőképességét.

4.1.1. Kertész András és Rákosi Csilla: Ciklikus vs. cirkuláris érvelés a fogalmi metaforaelméletben (publikációk: 10., 13., 17., 18.)

A jelenlegi kognitív szemantikában különleges, mind érvelésmódja, mind adatkezelése szempontjából vitatott helyet foglal el Lakoff és Johnson fogalmi metaforaelmélete, és ezért alkalmas tudomány-módszertani problémák tanulságos szemléltetésére. A Lakoff és Johnson elméletére vonatkozó kritikákban látens módon összekapcsolódik a szerzők *érvelésmódjának* és *adatkezelésének* problematikus volta. Azokból a szakirodalmi állásfoglalásokból indultunk ki, amelyek Lakoff és Johnson elméletét körben forgó érveléssel vádolják. Első lépésként rekonstruáltuk McGlone és Haser argumentáció- és metaelméleti háttérfeltevéseit, amelyekre vádjaikat építik, de amelyeket ők maguk nem fogalmaznak meg explicit formában.

Második lépésként kimutattuk, hogy ezek a látens háttérfeltevések megalapozatlanok, és nincsenek összhangban a tudomány- és argumentációelmélet jelenlegi állásával. A háttérfeltevések megalapozatlanságából egyenesen következett, hogy McGlone és Haser azon érvei, amelyek Lakoff és Johnson elméletét körben forgó érveléssel vádolják, hibásak. Ugyanakkor abból, hogy Haser és McGlone hibásan érvel Lakoff és Johnson érvelésének körben forgó volta mellett, nem következik, hogy az utóbbi nem körben forgó. Az, hogy körben forgó-e, csupán akkor dönthető el, ha rendelkezésünkre áll a körben forgó érvelés egy olyan adekvát – Haser és McGlone háttérfeltevéseinek hibáitól mentes – modellje, amely viszonyítási alapként szolgál az egyes érvelések szerkezetének megítéléséhez.

Ezért a harmadik lépés az volt, hogy metaelméleti modellünk fényében meghatároztuk a körben forgó és a plauzibilis érvelés különbségét. Eszerint akkor beszélünk érvelési hibáról, ha az érvelési folyamat egy szakasza – és ennek következtében akár az egésze – nem visz közelebb az adott probléma megoldásához, hanem ineffektív vagy akár destruktívvá válik. Mivel az érvelést problémamegoldásként értelmeztük, az érvelési hibák a plauzibilis érvelési folyamat ineffektív komponensei, mivel megakadályozzák, hogy az érvelési folyamat egésze vagy annak egy szakasza betöltse heurisztikus funkcióját. Speciálisan, a körben forgó (cirkuláris) érvelés lényege az, hogy olyan lépéseket tartalmaz, amelyek megakadályozzák a rendelkezésünkre álló információ újraértékelését.

Végül negyedik lépésként e modell segítségével elemeztük az adatok és az érvelésmód néhány aspektusának viszonyát Lakoff és Johnson elméletében. Azt az eredményt kaptuk, hogy egyrészt az adatok és a hipotézisek viszonya valóban nem körben forgó abban az értelemben, ahogy Haser és McGlone állítja. Másrészt viszont az elmélet argumentációs szerkezetében találtunk olyan elemeket, amelyeket argumentációelméleti modellünk körben forgónak ítél.

A cirkularitás fellépésének egyik oka, hogy a klasszikus kognitív szemantikai kutatások – köztük a fogalmi metaforaelmélet is – megkérdőjelezetlenül magától értetődőnek tekintik, hogy egyetlen adatforrásként az anyanyelvi beszélő intuícióját használják. Ugyanakkor a kognitív szemantikában egyre jelentősebb szerepet játszanak olyan kísérleti adatok, amelyek révén egyrészt csökkenthető a cirkularitás veszélye, másrészt tesztelhetők az introspekcióval nyert adatokra épülő hipotézisek, harmadrészt tágítható a kognitív szemantikába bevont adatforrások köre. Ezért a következő esettanulmány-sorozat a kísérleti adatok szerkezetét és funkcióját vizsgálta meg a p-modell segítségével a kognitív szemantikában.

4.1.2 Rákosi Csilla: A metaforafeldolgozás kognitív folyamataival kapcsolatos kísérletek metaelméleti rekonstrukciója (publikációk: 33., 34.)

A kortárs tudományelmélet felfogása szerint a kísérletek szerves részét képezik azok az argumentációs eszközök is, amelyek segítségével a kutató létrehozza a kísérlet „valódi” folyamatát összefoglaló kísérleti beszámolót és nyilvánosan hozzáférhetővé teszi a kísérlet eredményeit. Az eredmények bemutatása azonban nem csupán a kísérlet folyamatának tömör és koherens leírását nyújtja, hanem elfedi annak számos részletét is, és az eredeti eseménysort annak egy szerkesztett, szelektált, információtartalmában szegényebb változatával helyettesíti. Rákosi azt szemléltette, hogy a p-modell alkalmas a kognitív nyelvészeti kísérletek eredményeit bemutató publikációkban található érvelések rekonstrukciójára és értékelésére. E hipotézist egy esettanulmány segítségével támasztotta alá, melynek témája Gentner és Wolff egy 1997-es kísérletsorozatának tanulságait összefoglaló cikke. Az esettanulmány segítségével kimutatta, hogy a p-modell rendelkezésünkre bocsátja azokat a metaelméleti eszközöket, amelyek segítségével (a) feltárhatók azok a források, amelyekből a kísérleti

beszámolóiban felhasznált adatok és egyéb hipotézisek plauzibilitása származik, és ily módon azonosíthatóvá válnak azok a pontok, ahol a plauzibilitási értékek bekerülnek az érvelési folyamatba; (b) reprezentálhatóvá válik a kijelentések megbízhatósága mint azok plauzibilitási értéke, és megállapítható, mely források és milyen mértékben teszik plauzibilissé/implauzibilissé a kísérleti beszámoló egyes hipotéziseit; (c) meghatározható olyan következtetések konklúziójának plauzibilitási értéke, amelyek premisszái nem bizonyosan igazak; ezáltal a plauzibilis/implauzibilis kijelentések egymásra gyakorolt hatása is megragadhatóvá válik; (d) összehasonlítható és összegezhető a kijelentések különböző forrásból származó plauzibilitási értéke; (e) reprezentálható az információs túldetermináltság (inkonzisztencia) és a megszüntetésére alkalmazott stratégiák; (f) összevethetőek és értékelhetőek a feltárt problémák különböző megoldásai.

4.1.3. Rákosi Csilla: *A nyelvészeti és a természettudományos kísérletek határán* (publikáció:35.)

A nyelvészetben folyó módszertani viták során gyakran elhangzik az a vád, hogy a nyelvészet tudományossága nem kielégítő, mert nem felel meg a *természettudományokban* megszokott mércének. Ez a kisebbségi komplexus többnyire abban a követelésben nyilvánul meg, hogy a nyelvészetet érett empirikus tudománnyá kell tenni – például különböző kognitív nyelvészeti elméleteket tesztelő *kísérletek* kidolgozásával és végrehajtásával. Rákosi mellett érvel, hogy e követelmény kielégítését célzó javaslatok valójában nem a természettudományokban széles körben alkalmazott, működőképes elveken alapulnak, hanem az analitikus tudományelmélet standard nézetének elavult és tarthatatlan tézisein. Éppen ezért a cikk egy két lépésből álló stratégiát javasol: (a) A kísérletek mint nyelvészeti adatforrások természetére és hatáira vonatkozó metaelméleti reflexiót folyamatosan össze kell hasonlítani és össze kell hangolni a kísérletekkel dolgozó *nyelvészek tevékenységére* vonatkozó tudományelméleti reflexióval; (b) A kísérletek mint nyelvészeti adatforrások természetére és hatáira vonatkozó metaelméleti reflexiót folyamatosan össze kell hasonlítani és össze kell hangolni a *természettudományos* kísérleteket tanulmányozó tudományfilozófusok meglátásaival. E kettős stratégia alkalmazhatóságát az esettanulmány a p-modell segítségével teszteli.

4.1.4. Csatár Péter: *A kísérletek helye és szerepe a fogalmi metaforaelméletben* (publikációk: 2., 3., 4., 5., 6.)

A kognitivisták metaforakutatás három alapvető adatforrását, (i) a nyelvi intuíciónak, (ii) az elektronikus nyelvi adatbázisoknak, valamint a (iii) a kognitív metaforakutatásban alkalmazott kísérletek eredményeit különböző okokból, de problematikusnak tekinti a nyelvészeti kutatás módszertanával foglalkozó szakirodalom. Csatár Péter öt tanulmánya külön-külön is elemzi és kritikailag értékeli azokat az érveket, amelyek óvatosságra intenek az egyes adatforrások reflektálatlan használatával kapcsolatban. A nyelvi intuíció mint kizárólagos adatforrás problémáit összegyűjtve az első tanulmány azt a következtetést fogalmazza meg, hogy a nyelvi intuíció mint a metaforakutatás adatforrása nem küszöbölhető ki, azaz nem váltható le teljes egészében sem korpuszelemzési, sem pedig diskurzuselemzési eljárások révén, mivel a nyelvi intuíció ezekben hallgatólagosan mindig jelen van, és integratív részüket képezi. Ezért a tanulmány a nyelvi intuíció leváltása helyett annak más adatforrásokkal és adatfeldolgozó eljárásokkal történő kombinációja mellett érvel, mivel ily módon kontrollálhatóbbá válnak a nyelvi intuíció használatát befolyásoló, az adatfeldolgozást pedig esetlegesen torzító

tényezők. A további esettanulmányok a kognitív metaforakutatásban manapság egyre nagyobb teret kapó kísérletek döntő bizonyító eljárásaként való felfogását vizsgálják felül. A szakirodalom tanúsága szerint sokan úgy tekintenek a kísérletekre, mint amelyek döntő érvet szolgáltatnak egy metaforakutatási feltevés mellett vagy ellen. A kísérleteknek a hipotézisek felülvizsgálatában játszott szerepe vitathatatlan, azonban több, ugyanabban a témában lefolytatott kísérlet menetének, módszertani és elméleti hátterének, valamint az eredményeik értékelésének kritikai felülvizsgálata azt mutatja, hogy gyakran még ugyanabban a témában is ellentmondó eredményekhez vezetnek, ami megkérdőjelezi perdöntő eljárásokként történő alkalmazásukat. Csátár ezért olyan ún. *integratív elvek* bevezetésére tesz javaslatot, amelyek figyelembevételével a metaforakutatók egyfelől megítélhetik, hogy egy kísérletet mennyiben fogadjanak el *experimentum crucis*ként egy adott metaforakutatási feltevés értékelésében, másfelől pedig irányelvként szolgálhatnak a különféle adatforrások kombinálásában is. A p-modell az adattípusok integrációját a plauzibilis érvelés eszköztárával tudja kezelni.

4.1.5. Kertész András: Gondolatkísérletek a fogalmi metaforaelméletben (publikáció: 9)

A gondolatkísérletek a tudományos elméletalkotás empirikus alapjai és adatkezelése szempontjából sarkított és mindmáig megoldatlan problémát vetnek fel. A tudományelméleti szakirodalom a következőképpen fogalmazza meg a gondolatkísérletek problémáját, melyet "a gondolatkísérletek paradoxonának" vagy „Kuhn paradoxonának” nevez: Hogyan lehetséges az, hogy a gondolatkísérletek új empirikus ismereteket nyújtanak a világról, miközben csak "gondolatban" játszódnak le, és ezért nem empirikusak? A kognitív szemantikában a gondolatkísérletek gyakran alkalmazott eszközök, melyek tudományelméleti vizsgálatára eddig nem került sor. A gondolatkísérletek paradoxonát az esettanulmány a fogalmi metaforaelméletre vonatkoztatva fogalmazta újra: Hogyan lehetséges az, hogy a fogalmi metaforaelméletben végrehajtott gondolatkísérletek új empirikus ismereteket nyújtanak a fogalmi metaforákról, miközben csak "gondolatban" játszódnak le, és ezért nem empirikusak? Az esettanulmány a p-modell alkalmazásával keresett választ erre a kérdésre. A p-modellből kiindulva azt a hipotézist fogalmazta meg, hogy a kognitív szemantikában a gondolatkísérletek plauzibilis következtetések sorozatából álló plauzibilis érvelési folyamatok. E hipotézis első következménye az, hogy mivel a plauzibilis következtetések lehetnek enthümatikusak, azaz tartalmazhatnak látens háttérfeltevéseket, a konklúzió információtartalma túlléphet a(z explicit) premisszák információtartalmán. Másodsor, az, hogy a premisszák információtartalmán túllépő információ a konklúzióban empirikus-e, attól függ, hogy a látens háttérfeltevések empirikus állítások-e, valamint, hogy milyen módon határozzuk meg az 'empirikus' fogalmát. Végül, a konklúzióban foglalt információ a plauzibilis következtetések természetéből következően fallibilis, ideiglenes, és a plauzibilis érvelés ciklikus újraértékelései során elvethető vagy módosítható. Az esettanulmány a gondolatkísérletek paradoxonának e megoldását a fogalmi metaforaelméletre alkalmazva két lényeges összefüggést mutatott ki. Egyrészt azt, hogy a fogalmi metaforaelméletben alkalmazott gondolatkísérletek bizonyos esetekben betöltik heurisztikus funkciójukat, amennyiben az érvelési folyamat első lépéseként ('stage setting') bevezetik és megvilágítják azt az állítást, amely mellett a szerzők később érvelnek. Másrészt egyéb esetekben ezt a heurisztikus funkciót nem képesek betölteni: vagy azért, mert ellentmondásba torkollnak, vagy azért, mert a premisszák között nincs empirikusnak tekinthető állítás.

4.2. A p-modell határainak tágítása

A kutatás keretében kidolgozott esettanulmányok második csoportja ávilágít arra, hogy a p-modell eddig kidolgozott fogalmi apparátusát a jövőben milyen irányba kell kiterjeszteni ahhoz, hogy a kognitív nyelvészeti elméletek adatszerkezetének olyan releváns aspektusait is megragadja, amelyeket eddig nem explikált.

4.2.1. Nagy C. Katalin: *A grammatikalizáció kognitív aspektusai* (publikációk: 25., 27., 28., 29., 30.)

Nagy C. öt esettanulmányban a katalán befejezett múlt („*anar* + főnévi igenév”) grammatikalizációja során bekövetkezett jelentésváltozást vizsgálja a történeti pragmatika adatkezelése szempontjából. A grammatikalizáció során bekövetkező jelentésváltozás tárgyalása a grammatikalizáció kognitív aspektusaira is kitér.

Az első esettanulmányban Nagy C. az elemzések kiindulópontjául Juge álláspontját fogadja el, mely szerint a katalán múlt kialakulása nem a történeti jelenhez, hanem az „*anar* + FI” szerkezet múlt idejű segédigés alakjaihoz köthető. A kutatásban az összehasonlító szempont többszörösen érvényesül, egyrészt egy rokon spanyol szerkezetre („*ir a* + főnévi igenév), másrészt formailag és funkcionálisan hasonló korabeli szerkezetekre („*pensar* ’gondol’ + *de* + FI” és „*començar de/a* ’(el)kezd’ + FI” a középkori katalánban és spanyolban, valamint a középkori katalán „*voler* ’akar’ +FI”) vonatkozó adatok bevonása által. A kutatás eredménye az a feltételezés, hogy a grammatikalizációs jelentésváltozás kezdeti szakasza a vizsgált katalán perifrázis esetében is a „’megy’ + FI” típusú szerkezetek jövő idővé alakulásához hasonlóan zajlott: szándékot kifejező szerkezetté vált. A középkori előfordulások bővebb kontextusban való vizsgálatával megmutatható, hogy az „*anar* +FI” szerkezet esetében maga a főnévi igenévben megnevezett cselekvés a legnagyobb jelentőségű a kontextusban, míg a továbbiakban leírt események gyakran a főnévi igenévben leírt cselekvés következményei. Ez arra utal, hogy e szerkezet esetében befejezett, teljes egészében megvalósult cselekedetről van szó. Ennek a befejezettségnek nagy szerepe lehetett a katalán múlt idő kialakulásában: e kezdetben csupán a kontextusból kikövetkeztethető jelentéstartalom beépült a mozgásigés szerkezet kódolt jelentésébe.

A második esettanulmány azt mutatta ki, hogy a katalán összetett múlt idő („*anar* + FI”) befejezettsége a segédige vagy pedig a szerkezetben kezdetben megjelenő főnévi igenevek aspektusára vezethető vissza.

A harmadik esettanulmány végeredménye szerint a grammatikalizációs jelentésváltozásban az implikatúrák szerepe kettős lehet: a szemantikai jelentés részévé válhatnak új jelentéselemként tapadva egy adott szerkezethez, vagy elősegíthetik, hogy egy már meglévő jelentéselem dominánssá váljon egy adott lexéma jelentésében, és így annak jelentése egy adott, az implikatúra által ösztönzött irányba fejlődjön.

A negyedik esettanulmányban az adathasználatot és érvelést Nagy C. a katalán befejezett múlt („*anar* + FI”) grammatikalizációjának példáján elemzi, bemutató, hogy hogyan változhat a kutatás eredménye a vizsgálatban felhasznált adatok függvényében. A tanulmány minél több adatforrás bevonásának fontosságát hangsúlyozza, és példát is hoz a más nyelvi szintekről származó adatok és funkcionálisan vagy formailag hasonló nyelvi egységekkel kapcsolatos adatok bevonására. Egy másik vizsgált probléma a középkori katalán „*voler* ’akar’ +FI” perifrázis. Ez a szerkezet feltehetőleg direktívák udvarias, (nem a searle-i értelemben) közvetett végrehajtásának konvencionális eszköze volt a vizsgált nyelvállapotban. A tanulmány bemutatja a történeti beszédaktus kutatásban felmerülő módszertani nehézségeket, amelyek a beszédaktusok azonosítását érintik.

Az utolsó esettanulmány áttekinti a grammatikalizáció-kutatás és a kognitív nyelvészet viszonyával kapcsolatos problémakört. A tanulmány a következő témaköröket érinti: a grammatikalizáció kognitív mechanizmusai, különös tekintettel a gyakoriság szerepére, a jelentésváltozás fokozatos vagy ugrásszerű jellegének, valamint a jelentésváltozás vs. formai változások elsődlegességének kérdése a grammatikalizációban, valamint a metafora és metonímia/pragmatikai következtetések szerepe a grammatikalizációs jelentésváltozásban.

4.2.2. *Tóth Enikő: A kötőmód és a felszólító mód szemantikája a magyarban (publikációk: 37., 38., 39.)*

A könyvben és a tanulmányokban végrehajtott vizsgálat célja az alárendelt mellékmondatbeli módválasztás és módvariáció vizsgálata, elsősorban a magyar nyelvre való tekintettel, amellel érvelve, hogy e jelenség feltárásához elengedhetetlen bizonyos szemantikai tényezők figyelembe vétele. Az elemzés a kijelentő és a nem-kijelentő módok (azaz a feltételes, a felszólító, és a kötőmód) szembenállására terjed ki, az utóbbi kategória elemei között nem tesz különbséget. Mindazonáltal, mivel az egyes módok választása egyben a többi mód elutasítását is jelenti, elkerülhetetlen, hogy néhol a feltételes, a felszólító, illetve a kötőmód jellemzőiről is szót ejtsen.

Az elemzések kimutatták, hogy a predikátumok veridikalitása, illetve a *hogy*-kötőszós mellékmondatbeli (HKM-beli) mód között állító főmondat esetén összefüggés van, ennek alapján a módválasztás szempontjából három predikátumcsoport különböztethető meg, amelyek létezésére több, független evidencia is van. A főmondatbeli tagadás módválasztásra gyakorolt hatásának vizsgálata Kratzer modalitáselméletének keretein belül történik. Nem-üres rendezési forrás esetén a nem-kijelentő módok grammatikusak a HKM-ben mind állító, mind tagadó főmondat esetén. Üres rendezési forrás esetén egy másik paraméter, a modális bázis realiztikussága játszik szerepet a módválasztásnál.

Az egyes módokat vizsgálva megállapítást nyert, hogy a magyar nyelvben lényeges különbség mutatkozik a feltételes mód, illetve a felszólító mód alárendelt mellékmondatbeli előfordulásai között: míg az előzőt mindig egy operátor engedélyezi (főmondatbeli inherens vagy explicit negatív jegy), addig az utóbbi lexikálisan kerül kiválasztásra.

A kötő- és a felszólító mód önálló módként való kezelése mellett szól annak az empirikus kísérletnek az eredménye, amely statisztikai eszközökkel megmutatta, hogy adott mátrixpredikátum esetén a fenti két mód váltakozása az erős, illetve gyenge manipulálás alapján magyarázható.

Összességében tehát a könyv és a tanulmányok alátámasztották azt a feltevést, hogy a magyar nyelvben az alárendelt mellékmondatbeli módválasztás és módvariáció szemantikai eszközökkel jól megragadható.

4.2.3. *Vecsey Zoltán: Indexikus kifejezések és kognitív szemantika (publikációk: 40., 41., 42., 43., 44., 45.)*

Vecsey Zoltán egy koherens esettanulmány-sorozatban vizsgálta az indexikus kifejezések mint adatok kezelését a kognitív szemantikában. Sokak egybehangzó véleménye szerint a kognitív szemantika eredetileg az igazságfeltételes szemantika és a formális jelentésemleletek alternatívájaként jött létre. A nyolcvanas évek második felében jelentek meg azok az első nagyszabású tanulmányok, amelyek a szó- és a mondatjelentést a kommunikáció kognitív folyamatai alapján magyarázták. Az új elméleti alapokra helyezett szemantika egyik központi tézise szerint a jelentés természetének megértéséhez mindenekelőtt a nyelvi egységek

kognitív műveletekben betöltött szerepét kell tisztázni. Ez a megközelítés gyökeresen eltért attól a hagyományosnak nevezhető szemléletmódtól, amely Frege és Russell logikai megfontolásaiból kiindulva Tarski, Davidson és Montague munkáin át Kaplan formális modellekre alapozott jelentéseméletéig vezetett. Ennek ellenére a kognitív szemantika néhány vonatkozásban nem kezdeményezett látványos paradigmaváltást. Ilyen területnek számít egyebek mellett az adatok, az elmélet és az érvelés viszonyára vonatkozó hagyományos elképzelés is. Az indexikus kifejezések szemantikai elméletét vizsgáló esettanulmányok rámutatnak, hogy metaelméleti reflexió hiánya miatt a természetes nyelvi adatok értékeléséből levezetett elméleti következtetések érvényessége bizonyos esetekben megkérdőjelezhető. Az indexikusok elméletén belül szemléletes példát kínál az adat-elmélet reláció homályos voltára a kontextus-elmozdulás kérdéseit övező kortárs vita. Szembetűnő, hogy a kontextus-elmozdulás lehetetlenségét kimondó tézis érvényességét vagy érvénytelenségét szinte kivétel nélkül egyetlen adattípus elemzésével kívánják alátámasztani a vita résztvevői. Ráadásul az adatforrásokból származó információk rendre közvetlen bizonyítékként jelennek meg az argumentációs folyamat különböző szakaszaiban. Éppen ezért a felhasznált adattípusok körének bővítésével és az adatok elméleti státuszának tisztázásával ezen a kutatási részterületen is jelentős előrelépés érhető el. A felvázolt elgondolás ennek megfelelően a kontextus-elmozdulás formális elméletében jelentkező problémákat új, kognitív/pragmatikai komponensek bevonásával igyekszik tisztázni. Hasonló elvi álláspontot képvisel a nézőpont jelentésmódosító szerepét taglaló esettanulmány is, amely szerint a formális jelentésemleletek és a kognitív szemantika törekvései között feltételezett különbségek elhanyagolhatóvá válnak, amennyiben az adatkezelés és az elméleti konstrukciók általános összefüggéseire koncentrálunk. A keretelméletek alapvető szintjén – például a metodológia vonatkozásában – a nézőpont mindkét esetben ugyanazokat a szisztematikus kérdéseket veti fel.

4.2.4. Lakatos Dániel: Argumentációelmélet és pragmatika határán (21., 22., 23.)

Lakatos Dániel a publikált esettanulmányokban és doktori értekezésében egyaránt azt a kérdést vizsgálja, hogy milyen alapelvek mentén lehet a modern érvelésemélet és a nyelvészeti pragmatika Grice utáni áramlatait összeegyeztetni. Mindehhez elengedhetetlenül szükséges a két diszciplína eddigi, ellentmondásoktól korántsem mentes viszonyának alapos vizsgálata. Az esettanulmányok végső következtetése többek között az, hogy a pragmatikai fordulat még nem záródott le az érveléseméletben és a pragmatikai elméletekben használt alapfogalmakat az érvelésemélet még mindig nem adoptálta megfelelő mértékben. Ez alátámasztja a disszertációban megfogalmazott hipotézist, hogy a két tudományterület (mindkét terület képviselői által megfogalmazott állításokkal ellentétben) még mindig produktívan képes befolyásolni egymást.

Mindez nem jelenti azt, hogy ne lennének olyan modellek, melyek ugyanezt a hipotézist fogalmazták meg. Jó példa erre Louise Cummings javaslata, aki az érvelések rekonstrukciójában kívánta bevezetni a konverzációs implikaturákon alapuló elemzést. Lakatos Dániel arra a következtetésre jut, hogy Cummings ugyan helyesen vet fel bizonyos problémákat, megoldásuk azonban mégsem kielégítő, hisz a szerző még kisebb elemzéseket sem mutat be a megfogalmazott válaszok alátámasztására. Mindez indokoltá teszi további esettanulmányok elvégzését, melyek a két diszciplína összekapcsolásán alapulnak.

Ennek során a publikált esettanulmányokban előkészített doktori értekezésében Lakatos Dániel mindkét oldalról egy-egy ismert és gyakran idézett elméletet választott ki az elemzéshez: Manfred Kienpointner érvelési sématiszotológiáját – mely a plauzibilis érvelés egyik megközelítése – ill. Stephen Levinsonnak az ún. általánosított konverzációs

implikaturákról szóló elméletét. Az értekezés központi kérdésfelvetésének megválaszolásához öt lépésben jut el. Először azt vizsgálja, hogy eddig mi jellemezte a két diszciplína viszonyát. A második lépésben áttekinti, hogy a modern érvelélméletben eddig milyen metodológiai és elméleti alapokon közelítették az *argumentum ad hominem* problémáját. A harmadik lépésben Kienpointner modelljével elemzi egy Németországban lefolytatott (Christa Wolf STASI-kapcsolatáról szóló) vita kiválasztott szeletét, és egyben jelzi a modell alkalmazhatóságának korlátait. A negyedik lépésben javaslatot tesz arra, hogyan lehetne Kienpointner modelljét kiegészíteni Levinson pragmatikai elméletével. Az ötödik lépésben esettanulmányok segítségével bemutatja, hogyan alkalmazható ez a kiegészített modell a kiválasztott érvelés leírásában.

5. Az eredmények összegzése

A kutatás metaelméleti célkitűzésének megfelelően sikeresen alkalmaztuk a kognitív szemantikára a plauzibilis érvelés p-modelljét, mely új megvilágításba helyezte a kognitív szemantika adatfogalmát. Ily módon teljesült az a célkitűzés, hogy eredeti megoldást nyújtsunk a (P1) és (P2) problémára a (H1) és a (H2) hipotézis alátámasztásával (vö. az 1-3. szakaszt).

Ezen célkitűzés elérésben – a kutatási tervnek megfelelően – jelentős szerep jutott az elvégzett nagy számú esettanulmánynak. A p-modell tükrében az esettanulmányok kétfajta eredménnyel jártak.

- (a) A 4.1. szakaszban bemutatott esettanulmányok alátámasztották a p-modell működőképességét és a kognitív szemantika adatkezelésére való alkalmazhatóságát. Ennek eredményeként több releváns új felismeréshez jutottunk:
- Tisztázták a fogalmi metaforaelmélet cirkularitásának kérdését a ciklikusság és a cirkularitás fogalmának a p-modell segítségével való elkülönítése révén. Az eredmény hozzájárult ahhoz, hogy felülvizsgálhassuk a fogalmi metaforaelmélet egyes állításainak fenntarthatóságát (vö. 4.1.1.).
 - Szintén új eredmény annak kimutatása, hogy a kognitív metaforakutatásban alkalmazott kísérletek plauzibilis érvelési folyamatokként rekonstruálhatók, és hogy a kísérletekből nyert adatok ennek megfelelően értékelendők (vö. 4.1.2.-4.1.4.).
 - A szakirodalomban előzmény nélküli, eredeti eredmény Kuhn paradoxonának a p-modellből levezetett megoldására tett javaslat, valamint – ennek következtében – a kognitív szemantikában gyakran alkalmazott gondolkísérletek szerkezetének feltárása (vö. 4.1.5.).
- (b) A 4.2. szakaszban bemutatott esettanulmányok eredményei egyúttal olyan kérdéseket is felvetettek, amelyek kijelölik a kutatások folytatásának irányát.
- A grammatikalizáció kognitív aspektusainak spanyol nyelvtörténeti példákon elvégzett vizsgálata feltárta a grammatikalizációs folyamat számos összetevőjét. Ugyanakkor ezen összetevők rekonstrukciója a p-modellben további vizsgálatokat igényel (vö. 4.2.1.).
 - A formális kognitív szemantika keretében az indexikus kifejezések vizsgálata új összefüggéseket tárt fel. Egyúttal azonban felvetette azt a kérdést, hogy azok az introspekción alapuló szemantikai adatok, amelyek alapján ezen összefüggések megfogalmazhatók voltak, milyen módon kezelhetők a p-modell segítségével (vö. 4.2.2.-4.2.3.).
 - Noha a p-modell egyik súlyponti témája a plauzibilis és a téves következtetések elkülönítése a nyelvészeti érvelésben, problematikus olyan,

dominánsan pragmatikai jellegű érvelési hiba modellálása, mint az *ad hominem* érvelés (vö. 4.2.4.). E tekintetben a következő lépés Kienpointner modelljének a p-modellel való összevetése lesz.

6. Tudományszervezés

A kutatás jelentős eseménye volt a 2009. májusában Debrecenben *Das Datenproblem in der Kognitiven Linguistik* címmel megrendezett nemzetközi konferencia. A konferencián a kutatócsoport tagjain kívül a témakör kiemelkedő szakértői tartottak előadást: Monika Schwarz-Friesel, Arnulf Deppermann, Wolf-Andreas Liebert és Klaas Willems. Jörg Meibauer írásban küldte el hozzászólását.

A tudományos iskola projekt egyik célja doktorhallgatók bevonása a kutatásba. A doktorhallgatók pontosan a munkatervben meghatározott módon teljesítették feladataikat. Egyrészt megfelelő számú publikációval járultak hozzá a kutatás eredményeihez. Másrészt doktori értekezésükkel is a vállalásnak megfelelően haladtak: Tóth Enikő summa cum laude minősítéssel megvédte értekezését, mely monográfiaként angol nyelven megjelent egy nemzetközi kiadó metanyelvészeti könyvsorozatában. Bódog Alexa és Nagy C. Katalin esetében a munkaterv a futamidő végéig írta elő disszertációjuk elkészítését. Értekezésük benyújtása 2011-ben várható. Mindketten sikeresen letették doktori szigorlatukat. Lakatos Dániel – egyéni felkészülőként – 2011 júliusáig köteles munkahelyi vitára benyújtani értekezését és letenni a doktori szigorlatot.

7. Publikációs teljesítmény

A pályázat nyilvántartási számának feltüntetésével összesen 45 publikáció született az alábbi megoszlásban:

	hazai magyar nyelvű	hazai idegen nyelvű	külföldi	összesen
monográfia			1 (38.)	1
szerkesztett kötet	1 (36.)		4 (7., 8., 14.,20.)	5
tanulmány	6 (1., 4., 15., 16., 28., 44.)	5 (10., 23., 27., 29., 31.)	28 (2., 3., 5., 6., 9., 11., 12., 13., 17., 18., 19., 21., 22., 24., 25., 26., 30., 32., 33., 34., 35., 37., 39., 40., 41., 42., 43., 45.)	39
összesen	7	5	33	45

A külföldi tanulmányok között 12 folyóiratcikk és 16 szerkesztett kötetben publikált tanulmány található. A folyóiratcikkek közül 2 az ERIH-lista szerinti *A* kategóriás folyóiratban (*Cognitive Linguistics, Semiotica*), 10 pedig *B* kategóriás folyóiratban (*Language Sciences, Journal of Historical Pragmatics, Sprachtheorie und germanistische Linguistik*) jelent, ill. jelenik meg.

A munkatervnek megfelelően a kutatás fő eredményeit nemzetközi kiadónál megjelenő tanulmánygyűjteményben kívántuk összegezni. A terjedelem miatt a tanulmányok három kötetben látnak napvilágot. Az egyik tanulmánygyűjtemény – további szerzők

bevonásával – a Nodus kiadó (Münster) *Sprachtheorie und germanistische Linguistik* c. folyóiratának *Metapher, Metonymie und Argumentation / Metaphor, Metonymy and Argumentation* c. tematikus köteteiként Csatár Péter szerkesztésében 2011 januárjában megjelent (l. a 7. és 8. sz. publikációt).

A másik tanulmánygyűjtemény az említett nemzetközi konferencián elhangzott előadások angol nyelvű változatait tartalmazza külföldi szerzők részvételével. A tanulmánygyűjtemény sajtó alatt van az Elsevier kiadónál megjelenő *Language Sciences* c. folyóirat tematikus számaként *Converging Data Sources in Cognitive Linguistics* címmel Kertész András, Monika Schwarz-Friesel és Manfred Consten szerkesztésében (l. a 20. sz. publikációt).

Publikációk

1. Bódog A: A kommunikáció és az intencionalitás kapcsolata a pragmatikában, *Argumentum* 4: 22-51, 2008
2. Csatár P: Die introspektiv-intuitive Datensammlung und ihre Alternativen in der konzeptuellen Metapherntheorie, pp. 109-149 in Kertész A; Rákosi Cs (eds.). *New Approaches to Linguistic Evidence. Pilot Studies*. Lang, Frankfurt am Main & Bern & Bruxelles & New York & Oxford & Wien, 2008
3. Csatár P: Data collection in metaphor research: Old problems and new approaches, *Sprachtheorie und germanistische Linguistik* 19: 1-48, 2009
4. Csatár P: A pszicholingvisztikai kísérletek helye és szerepe a fogalmi metaforaelméletben, *Argumentum* 6: 6-36, 2010.
5. Csatár P: Principles of integrating psycholinguistic experiments in metaphor research 1, pp. 3-24, in Csatár, P. (ed./Hrsg.): *Metaphor, Metonymie und Argumentation./ Metaphor, Metonymy and Argumentation* 1. Münster: Nodus [=Sprachtheorie und germanistische Linguistik 2011(1)], 2011
6. Csatár P: Principles of integrating psycholinguistic experiments in metaphor research 2, pp. 109-132, in Csatár P (ed./Hrsg.): *Metaphor, Metonymie und Argumentation./ Metaphor, Metonymy and Argumentation* 2. Münster: Nodus [=Sprachtheorie und germanistische Linguistik] 2011
7. Csatár P (Hrsg./ed.): *Metaphor, Metonymie und Argumentation./ Metaphor, Metonymy and Argumentation* 1, Münster: Nodus [=Sprachtheorie und germanistische Linguistik, 2011(1)], p., 2011
8. Csatár P (Hrsg./ed.): *Metaphor, Metonymie und Argumentation./ Metaphor, Metonymy and Argumentation* 2, Münster: Nodus [=Sprachtheorie und germanistische Linguistik, 2011(2)], 2011
9. Kertész A: On Stage Setting Thought Experiments in Cognitive Linguistics: A Case Study, pp. 7-30 in Stroh C (Hrsg.): *Von Katastrophen, Zeichen und vom Ursprung der menschlichen Sprache*. Bochum: Brockmeyer, 2010
10. Kertész A; Rákosi Cs: A Note on the Alleged Circularity of Conceptual Metaphor Theory, pp. 275-284 in Andor J; Hollósy B; Laczkó T; Pelyvás P (eds.). *When Grammar Minds Language and Literature*. University of Debrecen, Debrecen, 2008
11. Kertész A; Rákosi Cs: Introduction: The Problem of Data and Evidence in Theoretical Linguistics, pp. 9-19 in Kertész A; Rákosi Cs (eds.). *New Approaches to Linguistic Evidence. Pilot Studies / Neue Ansätze zu linguistischer Evidenz. Pilotstudien* Lang, Frankfurt am Main & Bern & Bruxelles & New York & Oxford & Wien, 2008
12. Kertész A; Rákosi Cs: Daten und Evidenz in linguistischen Theorien: Ein Forschungsüberblick, pp. 21-60 in Kertész A; Rákosi Cs (eds.). *New Approaches to Linguistic Evidence. Pilot Studies. / Neue Ansätze zu linguistischer Evidenz. Pilotstudien* Lang, Frankfurt am Main & Bern & Bruxelles & New York & Oxford & Wien, 2008
13. Kertész A; Rákosi Cs: Daten und Argumentation in der Theorie konzeptueller Metaphern, pp. 199-233 in Kertész A; Rákosi Cs (eds.). *New Approaches to Linguistic Evidence. Pilot Studies / Neue Ansätze zu linguistischer Evidenz. Pilotstudien* Lang, Frankfurt am Main & Bern & Bruxelles & New York & Oxford & Wien, 2008
14. Kertész A; Rákosi Cs (eds.): *New Approaches to Linguistic Evidence. Pilot Studies / Neue Ansätze zu linguistischer Evidenz. Pilotstudien*, Lang, Frankfurt am Main & Bern & Bruxelles & New York & Oxford & Wien, p. 233, 2008
15. Kertész A; Rákosi Cs: Megjegyzések a nyelvészeti adatokról és evidenciáról folyó vitához. I. rész, *Magyar Nyelv* CIV: 274-286, 2008
16. Kertész A; Rákosi Cs: Megjegyzések a nyelvészeti adatokról és evidenciáról folyó vitához. II. rész, *Magyar Nyelv* CIV: 385-402, 2008

17. Kertész A; Rákosi Cs: Cyclic vs. Circular Argumentation in the Conceptual Metaphor Theory, *Cognitive Linguistics* 20(4): 703-732, 2009
18. Kertész A; Rákosi Cs; Csátár P: Data, Problems, Heuristics and Results in Cognitive Metaphor Research, in Kertész A, Schwarz-Friesel M, Consten M (eds.): *Converging Data Sources in Cognitive Linguistics*, Amsterdam etc.: Elsevier [=Special Issue of Language Sciences], 2011 (megjelenés előtt)
19. Kertész A, Schwarz-Friesel M, Consten M: Introduction, in Kertész A; Schwarz-Friesel M; Consten M (eds.): *Converging Data Sources in Cognitive Linguistics*, Amsterdam etc.: Elsevier [=Special Issue of Language Sciences], 2011 (megjelenés előtt)
20. Kertész A; Schwarz-Friesel M; Consten M (eds.): *Converging Data Sources in Cognitive Linguistics*, Amsterdam etc.: Elsevier [=Special Issue of Language Sciences], 2011 (megjelenés előtt)
21. Lakatos D: Zwei Schulen in der modernen Argumentationstheorie: der Woods-Walton-Ansatz und die Pragma-Dialektik, *Sprachtheorie und germanistische Linguistik* 17: 169-188, 2007
22. Lakatos D: Die pragmatische Wende in der Argumentationstheorie, *Sprachtheorie und germanistische Linguistik*. 19(2): 173-206, 2009
23. Lakatos D: Ein möglicher Wendepunkt im Verhältnis von Pragmatik und Argumentationstheorie. Fünf ergänzende Anmerkungen zu Cummings' Ansatz, pp. 139-151 in *Jahrbuch der ungarischen Germanistik* 2008, 2009
24. Majoros K; Csátár P: Leitmetaphern in der modernen Zellbiologie. Bemerkungen zu Metaphern als Wissensvermittler in der Wissenschaft, pp. 133-157, in Csátár P (ed./Hrsg.): *Metaphor, Metonymie und Argumentation. / Metaphor, Metonymy and Argumentation* 2. Münster: Nodus [=Sprachtheorie und germanistische Linguistik, 2011(2)], 2011
25. Nagy CK: Data in historical pragmatics: A case study on the Catalan periphrastic perfective past, pp. 171-198 in Kertész A; Rákosi Cs (eds.). *New Approaches to Linguistic Evidence. Pilot Studies / Neue Ansätze zu linguistischer Evidenz. Pilotstudien*. Lang, Frankfurt am Main & Bern & Bruxelles & New York & Oxford & Wien, 2008
26. Nagy CK: The Problem of Evidence in Linguistics, *Sprachtheorie und germanistische Linguistik* 18: 77-88, 2008
27. Nagy CK: Aspecto verbal en la evolución de la construcción catalana "anar + infinitiu", *Acta Hispanica Hungarica* XIII: 75-96, 2008
28. Nagy CK: A grammatikalizáció kontextusai. Mire jó a középkori epika előadói stratégiáit tükröző perifrázisok vizsgálata?, pp. 87-112 in Sinkovics B (szerk.). *LingDok8: Nyelvész-doktoranduszok dolgozatai*. Szeged, SZTE Nyelvtudományi Doktori Iskola, 2009
29. Nagy CK: Pragmatic and cognitive aspects of the research into grammaticalization, *Argumentum* 5: 110-127, 2009
30. Nagy CK: The pragmatics of grammaticalisation: The role of implicatures in semantic change, *Journal of Historical Pragmatics* 11(1): 67-95, 2010
31. Pelyvás P: Extension in the Meanings of will, pp. 373-386 in Andor J; Hollósy B; Laczkó T; Pelyvás P (eds.). *When Grammar Minds Language and Literature*. University of Debrecen, Debrecen, 2008
32. Pelyvás P: Motivation in English must and Hungarian kell, in Panther KU; Radden G (eds.) *Motivation in Grammar and the Lexicon* [Human Cognitive Processing]. Benjamins, Amsterdam/Philadelphia, 2011 (megjelenés előtt)
33. Rákosi Cs: Metatheoretical reconstruction of psycholinguistic experiments 1, pp. 55-93, in Csátár P (ed./Hrsg.): *Metaphor, Metonymie und Argumentation / Metaphor, Metonymy and Argumentation* 1. Münster: Nodus [=Sprachtheorie und germanistische Linguistik, 2011(1)], 2011
34. Rákosi Cs: Metatheoretical reconstruction of psycholinguistic experiments 2, pp. 159-187, in Csátár P (ed./Hrsg.): *Metaphor, Metonymie und Argumentation / Metaphor, Metonymy and Argumentation* 2. Münster: Nodus [=Sprachtheorie und germanistische Linguistik, 2, 2011
35. Rákosi Cs: The Fabulous Engine: Strengths and flaws of psycholinguistic experiments, in Kertész A; Schwarz-Friesel M; Consten M (eds.): *Converging Data Sources in Cognitive Linguistics*. Amsterdam etc.: Elsevier [=Special Issue of Language Sciences], 2011 (megjelenés előtt)
36. Szabó E; Vecsey Z (szerk.): *Nézőpont és jelentés*, Grimm Kiadó, Szeged, p. 293, 2010
37. Tóth E: The Imperative and the Subjunctive Proper in Hungarian, *Sprachtheorie und germanistische Linguistik* 17: 125-146, 2007
38. Tóth E: *Mood Choice in Complement Clauses. A Semantic Approach with Special Reference to Hungarian*, Lang, Frankfurt am Main & Bern & Bruxelles & New York & Oxford & Wien, p. 168, 2008
39. Tóth E; Rákosi Cs: Multiple Data Sources in Semantics: A Case Study about Mood Choice in Hungarian Complement Clauses, pp. 153-170 in Kertész A; Rákosi Cs (eds.). *New Approaches to Linguistic Evidence. Pilot Studies / Neue Ansätze zu linguistischer Evidenz. Pilotstudien* Lang, Frankfurt am Main & Bern & Bruxelles & New York & Oxford & Wien, 2008

40. Vecsey Z: Empirical Evidence for the Token-Reflexive Account of Indexicals, *Sprachtheorie und germanistische Linguistik* 17: 31-46, 2007
41. Vecsey Z: Two Forms of Context Shifting, *Sprachtheorie und germanistische Linguistik* 17: 147-168, 2007
42. Vecsey Z: A new argument against logical pluralism, *Sprachtheorie und germanistische Linguistik* 18: 167-184, 2008
43. Vecsey Z: Conceptual knowledge as emergence, *Semiotica* 170: 25-36, 2008
44. Vecsey Z: A nézőpont és a jelentés összefüggései a kognitív szemantikában, pp. 257-284 in Szabó E; Vecsey Z (szerk.): *Nézőpont és jelentés*. Szeged: Grimm Kiadó, 2010
45. Vecsey Z: Epistemic approaches to vagueness, *Dialogue* 49(2): 295-307, 2010